

SEITSMES SEISUSES

(Algus eilses «Edasis».)

4. PEDAGOOGIUM

1932. aastal asutati suletud seminari asemele **Tartu Pedagoogium**, mille seminariharus viisid 1932.—1935. aastani oma õpingud lõpule endiste Tartu ja Rakvere seminari vanemate (IV—VI) klasside õpilased.

Pedagoogiumi direktoriks oli endise Rakvere seminari direktor V. Raam, õpetajaskond komplekteeriti Tartu, Rakvere ja Lääne-maa seminari õpetajatest. Pedagoogium päris seminari hooned ja õppevahendid, millele saadi lisa ka Rakverest.

Aasta hiljem asutati pedagoogiumi juurde Tartu Pedagoogiumi Progümnaasium (5.—9. õppeaasta), paari aasta pärast algkooliõpetajate haru. Õpetus oli maksuline ja vastu võeti gümnaasiumi lõpetanud: õpiti kaks aastat. Pedagoogiumi algkooliõpetajate harus õppis 1935.—1937. aastani ainult üks kursus.

5. UUS SEMINAR

Et pedagoogium ei suutnud lühikese õppeaja tõttu anda vajalikku ettevalmistust, eriti oskusaineset, mindi uuesti tagasi seminari juurde. **Uus Tartu Õpetajate Seminar** baseerus tolle-aegse keskkooli alamastmel ja õpiti neli aastat. Seminar kujunes täiskoosseisuliseks õppeasutuseks alles 1940/41. õppeaastaks, mil kehtis juba nõukogude kord. See tõi kaasa olulisi muutusi seminari elus: lahkus direktor J. Port, teda asendas J. Parijõgi, kehtestati uus nõukogulik õppeplaan ja programm, õppe- ja kasvatus-tööle anti sotsialistlik sisu.

Esimesed lõpetajad laskis uus seminar välja 1941. aasta kevadel (korraga viimase ja eelviimase klassi), kellele pärast kvalifikatsioonikursuse läbimist anti 7-klassilise kooli õpetaja kutse ühel erialal.

Seminari normaalse tegevuse lõpetas sõda. Sõjatules hävis seminari õppehoone Pälsoni tn. 13 kogu sisseseade, muusikariistade ja 30 000-kõitelise raamatukogu-ga.

Okupatsioonijärgsetes tingimustes jätkas seminar tööd Laia tänava koolimajas koos harjutuskooliga.

6. TARTU ÕPETAJATE INSTITUUT

Pärast Tartu väbarmast fashistlikust okupatsioonist asuti peagi seminari taasavamisele. Senine 4-klassiline muudeti 5-klassiliseks, kuhu võeti 7. klassi lõpetanud. Töö jätkus Laia tänava koolimajas esialgu koos harjutuskooliga. Direktoriks oli 1944/45. õppeaastal E. Araste, alates 1945/46. õppeaastast A. Kask.

Tungivast õpetajatevajadusest suurendati õpilaste vastuvõttu — 1946. aastast tõusis klassikomp-lektide arv seniselt 5-lt 11-le. Õppetöös lähtuti esimese nõuko-gude aasta õppeplaani ja pro-grammidest mõnesuguste muuda-tustega.

Sõjajärgse nõukoguliku semi-nari tööaastad olid rasked; kim-butas ruumikitsikus, õppevahan-dite ja õppetarvete puudus,

raskusi oli õpetajate saa-misega. Aga aasta-aastalt olukord paranes: täideti kõik õpetajakohad, täien-dati õppebaasi, laiendati õpilaste isetegevust, pa-randati nende õppimis- ja olmetingimusi.

Seminari lõpetanud olid saanud mitmekülgse et-tevalmistuse ja pidid ole-ma võimelised õpetama koiki aineid I kuni VII klassini, kuid töötamiseks 7-klas-silise kooli vanemas astmes (V—VII kl.) ei olnud nende teadmised siiski piisavad. Tekkis vajadus koolitada õpetajaid diferentsee-ritumalt. Oli vaja pedagooge, kellel üldise kõrval oleksid põh-jalikumad teadmised ühes õppe-aines. See tingiski vajaduse re-organiseerida senised seminarid Tallinnas ja Tartus 1947. aastast õpetajate instituutideks.

Õpetajate instituudid Eestis tuginesid 7-klassilisele koolile ja õpiaeg neis oli kuus aastat, teis-tes liiduvabariikides (välja arva-tud Läti) järgnesid nad keskkoo-lile, kusjuures õppekursus kes-tis kaks aastat. Seega liitsid Ees-ti õpetajate instituudid keskhari-duse ja õpetajakutse andmise.

Tartu Õpetajate Instituudi di-rektoriks määrati A. Tarnik. Ja et seminari ruumid olid kitsad, anti instituudi kasutusse Tartu tolleaegseid parimaid koolima-ju — 1939. aastal valminud koo-lihoone Salme la.

Instituudi nooremal astmel (I—IV kursus) oli üldõpetuslik iseloom. Vanemas astmes (V—VI kursus) jaguneti kõrgkooli struk-tuurile vastavalt viieks, — eesti keele ja kirjanduse, vene keele ja kirjanduse, ajaloo, loodustea-duse-geograafia ja matemaatika-füüsika osakonnaks. Loodi ka-heksa kateedrit, viiele erialaka-teedriks lisaks veel marksismi-leninismi aluste, pedagoogika-psühholoogia ja kehalise kasva-tuse kateeder.

1947. aastal loodi instituudi juurde ka kaugõppeosakond samade erialadega nagu statsio-naaris. Vastu võeti keskkooli lõ-petanuid, õpiaeg oli kolm aastat.

Üleliidulist ühtsust silmas pi-dades muudeti instituut 1953. aastal siiski keskkoolile baseeru-vaks 2-aastaseks õppeasutuseks.

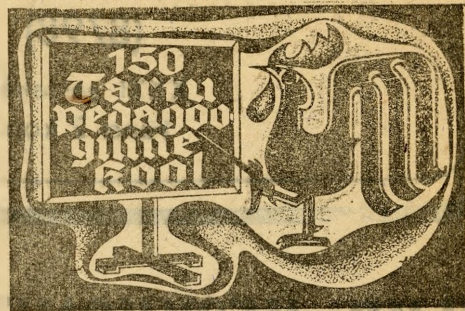
Tartu Õpetajate Instituut andis 1054. mittetatsionaarsed osa-konnad 716 kvalifitseeritud õpe-tajat.

7. PEDAGOOGILINE KOOL

1954. aasta novembris tunnistas haridusministeeriumi kolleegium, et meie vabariigi vajadused alg-ja seitsmeklassiliste koolide õpe-tajate järele jõuavad rahuldada üks pedagoogiline kool ja üks pedagoogiline instituut. Peda-googilised koolid Rakveres, Haapsalus ja Viljandis otsustati järk-järgult likvideerida. Tartu Õpetajate Instituudist sai alates 1. septembrist 1955 **Tartu Peda-googiline Kool**.

Direktoriks määrati senine ins-tituudi direktor A. Tarnik, sam-as asukohas ja sama varaga võis kool 1955. aasta 1. septembril tööd alustada kõigiti normaalse-tes tingimustes.

Pedagoogilise kooli ülesandeks

seati koolitada algklasside (I—IV, alates 1970. aastast I—III) õpetajaid ja pioneerijuhte, kusjuures lõpetajad said algklasside õpetaja või algklasside õpetaja ja vanempioneerijuhi kutse. Pedagoogiline kool tugines keskkoolile ja oli 2-aastase õppekursusega.

Tartu Pedagoogilisse Kooli too-di üle Rakvere ja Haapsalu peda-googilise kooli õpilased ja kaugõppijad.

Pärast kaheksaklassilise kooli-kohustuse kehtestamist hakati alates 1963. aastast pedagoogilisse kooli vastu võtma 8. klassi lõpe-tanud, kusjuures õppekursuse kestuseks määrati neli aastat, et tulevase algklasside õpetajaid ja pioneerijuhte põhjalikumalt välja koolitada. Nii see kestab, Paralleelselt on vastu võetud ka keskkooli lõpetanud, nemad õpi-vad siin kaks aastat.

1967. aastal tehti veel üks uuen-dus: Pärnu internaatkooli baasil avati Tartu Pedagoogilise Kooli filiaal kehalise kasvatus-õpetaja-tekse õppijatele. See tegutses üksteist aastat, täites oma üles-ande 8-klassiliste koolide varus-tamisel võimlemisõpetajatega.

Pidev üldhariduskoolide ja koolielseste lasteasutuste arvu suurenemine, muusikakallaku-ga klasside avamine, instrumen-taalmuusika osatähtsuse tõus koolides nõudis ka vastavaid õpetajaid ja kasvatajaid. Nii asu-tati 1967. aastal pedagoogilise kooli **muusikaosakond**, kuhu võetakse igal aastal üks kursus (30 õpilast) üldhariduskooli 8. klassi lõpetanud. Nelja aasta kestel antakse täielik keskhari-dus ning üldhariduskooli muusi-kaõpetaja ja lasteaija muusika-kasvataja kutse.

Väljapaistva revolutsionääri Jaan Anveldi (õppis Tartu Õpe-tajate Seminaris 1900—1902) mälestuse jäädvustamiseks ning seoses Eesti Tööraha Kommuu-ni 50. aastapäeva andis Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1968. aastal Tartu Pedagoogilisele Koo-lile Jaan Anveldi nime.

1955.—1976. aastani on Tartu Pedagoogilise Kooli algkooliõpe-taja ja vanempioneerijuhi erialal lõpetanud 1188 statsionaarset ja 181 mittetatsionaarset õpilast, Pärnu filiaalis on kehalise kas-vatuse õpetaja kutse omandanud 423 ja muusikaosakonnas 149 muusikaõpetajat, seega kokku 1941 kvalifitseeritud õpetajat.

Kooli juhtkonna pingutused on pidevalt olnud suunatud kooli materiaalse baasi täiendamisele, samuti õpilaste õppimis- ja ol-metingimuste parandamisele. Õp-petöö tõhustamiseks on aastatel 1975—1978 kõigis põhilistes aine-tes üle mindud kabinetisüsteem-ile.

Kooli 150. aastapäeva puhul avatud näitusel on võimalik kõi-kidel asjahuviilistel, eriti aga kooli viiustajatel tehtu ja saavu-tatuga tutvuda.